

Gaman saman?

Hugleiðingar um sjálfstæða búsetu eldri borgara frá sjónarhorni
tómstunda- og félagsmálafræðinnar

ÁRNI GUÐMUNDSSON
BASSALEIKARI

TÓMASTUNDA- OG FÉLAGSMÁLAFRÆÐIBRAUT
MENNTAVÍSINDASVIÐ
HÁSKÓLA ÍSLANDS

**HÁSKÓLI
ÍSLANDS**

Þjóðfélagsbreytingar

- Spurning um vinnumarkaðinn?
- Minnkandi þörf fyrir vinnuafli – tæknibreytingar gera það að verkum að sífelld færri hendur þarf til þess að skapa sömu verðmæti? Fritími eykst
- Hækkandi eða lækkandi eftirlaunaaldur?
- Sjálfsmynd hinna ytri þátta / innri þátta
- Kynslóðabil?

„Eldri borgari“ er ekkert annað en alskonar

- „Skipting“ samfélagsins sérkennileg ...kyn, þjóðerni, aldur ...m.m.
- Oft gildishlaðin, einhliða og villandi.
- Velferð og eða vandi af ýmsum toga er ekki spurning um aldur.
- Áhyggjur af afkomu eru ekki aldurstengdar.
- Að setja aldraða undir einn hátt er óraunhæft.
- Tómtunda- og félagsmálafræðin notar aðrar nálganir.

Grunnhugtök tómstunda- og félagsmálafræðinnar

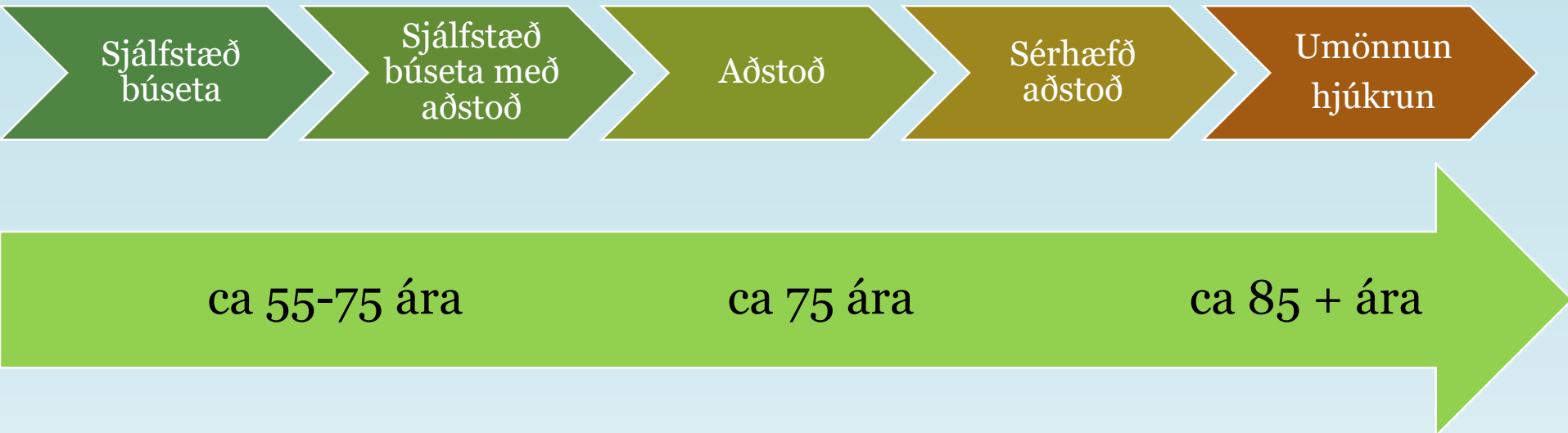
- Sjálfsefling / valdefling (e. empowerment)
- ...og virk þátttaka (e. citizenship).
- Hugtök sem spyrja ekki um aldur

Tómstunda- og félagsmálafræðin

- Hin átta skeið lífsins - **Erik H Erikson**
 - 1. Að treysta versus að vantreysta öðrum, ca 0-1 árs
 - 2. Sjálfstæði, sjálfrátt og skapandi versus skömm ca 1-3 ára
 - 3. Frumkvæði og athafnagleði versus sektakennd ca 3- 6 ára
 - 4. Iðjusemi versus vanmáttarkennd, ca 6- 12 ára
 - 5. Persónuleg sjálfsmynd versus óskýr sjálfsmynd, ca 12 – 20 ára
 - 6. Nánd versus einangrun ca 20 – 40 ára
 - 7. Skapandi versus stöðnun ca 40 – 65 ára
 - 8. Sáttur versus örvænting ca 65 +

- „Aldur hefur í för með sér jákvæðar breytingar sem m.a. felast í því að viðkomandi finnur til aukins innra öryggis, aukinnar visku og velferðar“ segir sænski fræðimaðurinn Tornstam.
- „36 tómstundaævisögur“ (óbirt grein). Viðtöl við 36 einstaklinga eldri en 70 ára um tómstundir og áhugmál þeirra. Niðurstöður afar skýrar, tómstundir og áhugamál eru ómetanleg lífsgæði. Þróast breytast og endast alla ævi.
- Tómstundaráðgjöf – Síðasti þriðjungurinn – Tómstundir áhugamál

Samfélag hinna þriggja æviskeiða - þriðja æviskeiðið

Búseta

- Búseta snýst ekki um aldurshópa– hún snýst um það að allir hafi aðstöðu við hæfi og forsendur til þess að lifa eins og viðkomandi kýs.
- Blönduð og fjölþætt búseta á því að vera megin forsenda, fremur en eitthvað „sérstakt“ fyrirkomulag.
- Verkefnið snýst því um að skipuleggja húsnæði með þeim hætti að það henti þeim þörfum sem þarf að uppfylla.
- Sjálfstæð búseta eldri borgara eins lengi og frekast er kostur forgangsmál

- Helstu heimildir:

Árni Guðmundsson (2017). Félagsstarf og félagsmiðstöðvar eldri borgara.
Frístundir og fagmennska - Rit um málefni frítímans.

Árni Guðmundsson. (2019). *Tómstundaævisögur*. Óútgefið handrit.

Leitner, M. J. og Leitner, S. F. (2012). *Leisure in later life* (4rd útgáfa). Illinois:
Sagamore Publishing.

Tornstam, L. (2010). *Áldrandets socialpsykologi*. Uppsala: Norstedts.